

SAJUNGOS VYRIAUSIASIS
ĮGALIOJINIS UŽSIENIO
REIKALAMS IR
SAUGUMO POLITIKAI

Briuselis, 2018 12 05
JOIN(2018) 36 final

**BENDRAS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS VADOVŲ
TARYBAI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ
KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI**

Kovos su dezinformacija veiksmų planas

1. ĮVADAS

Saviraiškos laisvė yra viena iš pagrindinių Europos Sąjungos vertybių, ji įtvirtinta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje ir valstybių narių konstitucijose. Mūsų visuomenių atvirumas ir demokratiškumas priklauso nuo piliečių galimybės gauti įvairios patikrinamos informacijos, kuria naudodamiesi jie galėtų susidaryti nuomonę įvairiais politiniais klausimais. Taip piliečiai gali dalyvauti viešose diskusijose ir pareikšti savo valią laisvuose ir sąžininguose politiniuose procesuose. Šiuos demokratinius procesus vis labiau apsunkina sąmoningas didelio masto ir sistemingas dezinformacijos skleidimas.

Dezinformacija – melaginga arba klaidinanti informacija, kuriama, pateikiama ir skleidžiama siekiant ekonominės naudos arba siekiant tyčia suklaidinti visuomenę, ir galinti padaryti žalos visuomenei¹. Žala visuomenei apima grėsmes demokratiniams procesams ir tokioms viešosioms gėrybėms kaip Sąjungos piliečių sveikata, aplinka ar saugumas. Atsitiktinės klaidos, satyra, parodija ir aiškiai nurodytos šališkos naujienos ar komentarai nėra dezinformacija. Šiame veiksmų plane numatyti veiksmai nukreipti tik į dezinformuojantį turinį, kuris pagal Sąjungos ar nacionalinę teisę yra teisėtas. Jie nedaro poveikio galimai taikomiems Sąjungos ar kurios nors valstybės narėms teisės aktams, įskaitant taisykles dėl neteisėto turinio².

Po Solsberio išpuolio, kuriam naudotos cheminės medžiagos, atsižvelgdama į atitinkamas Europos Vadovų Tarybos išvadas³ Komisija ir vyriausioji įgaliotinė paskelbė bendrą komunikatą dėl atsparumo didinimo ir kovos su hibridinėmis grėsmėmis⁴ ir jame pabrėžė, kad strateginė komunikacija yra prioritetinė tolesnio darbo sritis. Tada Europos Vadovų Taryba paprašė „vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos, bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis ir vadovaujantis 2015 m. kovo mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadomis, ne vėliau kaip 2018 m. gruodžio mėn. pateikti veiksmų planą, į kurį būtų įtraukti konkretūs pasiūlymai dėl koordinuoto ES reagavimo į dezinformacijos problemą, įskaitant tinkamus įgaliojimus ir pakankamus išteklius atitinkamoms EIVT strateginės komunikacijos grupėms“⁵.

Šiame veiksmų plane atsakoma į Europos Vadovų Tarybos raginimą imtis priemonių siekiant „apsaugoti Sąjungos demokratines sistemas ir kovoti su dezinformacija, be kita ko, būsimų Europos Parlamento rinkimų kontekste“⁶. Jis grindžiamas vykdomomis Komisijos iniciatyvomis ir Europos išorės veiksmų tarnybos Strateginės komunikacijos Rytų kaimynystės šalyse darbo grupės darbu. Jame nurodoma, kokių veiksmų turėtų imtis Komisija ir vyriausioji įgaliotinė, padedamos Europos išorės veiksmų tarnybos ir bendradarbiaudamos su valstybėmis narėmis ir Europos Parlamentu. Į šį planą įtraukti pasiūlymai, gauti iš valstybių narių, be kita ko, per diskusijas Taryboje⁷, I-ajame ir II-ajame nuolatinių atstovų komitetuose, Politinio saugumo komitete, atitinkamose Tarybos darbo grupėse ir užsienio reikalų ministerijų strateginės komunikacijos ir politinių sričių direktorių susitikimuose. Jame

¹ Komunikatas dėl kovos su internetine dezinformacija, COM(2018) 236.

² Komisija pasiūlė tikslinių kovos su neteisėto turinio sklaida internete priemonių, įskaitant Rekomendaciją dėl veiksmingų kovos su neteisėtu turiniu internete priemonių (C(2018) 1177). Taip pat žr. pasiūlymą dėl Reglamento dėl teroristinio turinio sklaidos internete prevencijos, COM(2018) 640, ir persvarstytą Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvą, dėl kurios susitarta 2018 m. lapkričio 6 d.

³ 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Tarybos išvados.

⁴ JOIN(2018) 16.

⁵ 2018 m. birželio 28 d. Europos Vadovų Tarybos išvados.

⁶ 2018 m. spalio 18 d. Europos Vadovų Tarybos išvados.

⁷ Žr. politines diskusijas „Kova su dezinformacijos plitimu internete: iššūkiai žiniasklaidos ekosistemai“ ir 2018 m. lapkričio 27 d. Tarybos išvadas.

taip pat atsižvelgta į bendradarbiavimą su pagrindiniais Sąjungos partneriais, įskaitant Šiaurės Atlanto sutarties organizaciją ir G 7⁸.

Komunikate dėl kovos su internetine dezinformacija pabrėžiama, koks svarbus pilietinės visuomenės ir privačiojo sektoriaus (visų pirma socialinių tinklų platformų) vaidmuo sprendžiant dezinformacijos problemą. Į tai reaguojamos, interneto platformos ir reklamos pramonė 2018 m. rugsėjo mėn. susitarė dėl Praktikos kodekso, kad padidintų skaidrumą internete ir apsaugotų piliečius, visų pirma artėjant 2019 m. Europos Parlamento rinkimams, taip pat dėl ilgalaikės perspektyvos. Dabar labai svarbu, kad šie subjektai įgyvendintų balandžio mėn. Komisijos nustatytus tikslus ir visapusiškai laikytųsi Praktikos kodekso⁹. Be to, kuriamas nepriklausomas faktų tikrintojų tinklas, kurio paskirtis – didinti pajėgumą aptikti ir atskleisti dezinformaciją, o Sąjungos ir nacionaliniu lygmenimis dedamos pastangos gerinti gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis.

Kartu su šiuo veiksmų planu skelbiama Komunikato dėl kovos su internetine dezinformacija pažangos ataskaita¹⁰. Šioje ataskaitoje apžvelgiama, kas pasiekta vykdant įvairius veiksmus, visų pirma taikant Praktikos kodeksą, kuriant saugią, tvirtą ir atskaitingą interneto ekosistemą, stengiantis ugdyti sąmoningumą ir gerinti žiniasklaidos priemonių naudojimo gebėjimus, remiant nepriklausomą žiniasklaidą ir kokybišką žurnalistiką.

Kad dezinformacijos kampanijos kelia pavojų, Europos Vadovų Taryba pirmą kartą pripažino 2015 m., paprašydama vyriausiosios įgaliotinės kovoti su Rusijos vykdomomis dezinformacijos kampanijomis. Įsteigta Strateginės komunikacijos Rytų kaimynystės šalyse darbo grupė, kurios tikslas – spręsti šią problemą ir teikti apie ją informaciją. Be to, bendru komunikatu dėl kovos su mišriomis grėsmėmis¹¹ buvo įsteigtas Europos išorės veiksmų tarnybos hibridinių grėsmių analizės ir informavimo centras siekiant turėti kryptingai veikiančią vien hibridinių grėsmių analizei skirtą centrą. Taip pat buvo įsteigtas Europos kovos su hibridinėmis grėsmėmis kompetencijos centras: jis informuoja apie geriausią praktiką ir remia Sąjungos ir Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos veiklą šioje srityje.

Turint omenyje 2019 m. Europos Parlamento rinkimus ir tai, kad iki 2020 m. valstybėse narėse vyks daugiau kaip 50 prezidento, nacionalinių, regioninių ar vietos valdžios institucijų rinkimų, būtina nedelsiant dėti daugiau pastangų siekiant užtikrinti laisvus ir sąžiningus demokratinis procesus. Grėsmė demokratijai bet kurioje valstybėje narėje gali pakenkti visai Sąjungai. Be to, dezinformacijos taikinyje dažnai atsiduria Europos institucijos ir jų atstovai – dezinformuojant dažnai siekiama apskritai kenkti pačiam Europos projektui. 2018 m. rugsėjo 12 d. Komisija patvirtino priemones¹², kuriomis siekiama užtikrinti laisvus ir

⁸ Šarlevojaus įsipareigojimu dėl demokratijos gynimo nuo užsienio grėsmių G 7 šalių vadovai įsipareigojo imtis suderintų veiksmų, kad būtų reaguojama į užsienio subjektus, kurie siekia pakenkti mūsų demokratinėms visuomenėms ir institucijoms, mūsų rinkimų procesams, suverenumui ir saugumui.

⁹ Taip pat žr. 2018 m. lapkričio 27 d. Tarybos išvadas.

¹⁰ COM(2018) 794.

¹¹ Nors hibridinių grėsmių apibrėžtys nevienodos ir toliau turi likti lanksčios, kad būtų galima reaguoti į kintantį jų pobūdį, ši sąvoka apima prievartos, ardomosios veiklos, tradicinių ir netradicinių (t. y. diplomatinį, karinį, ekonominį, technologinį) metodų kompleksą, kurį gali koordinuoti naudoti valstybės arba nevalstybiniai subjektai, siekdami konkrečių tikslų, bet neperžengdami ribos, reiškiančios oficialiai paskelbtą karą. Paprastai jie siekia kuo geriau išnaudoti pasirinkto objekto pažeidžiamumą ir sukelti sąmyšį, kad būtų apsunkinti sprendimų priėmimo procesai. Mišrioms grėsmėms kurti gali būti naudojamos plataus masto dezinformacijos kampanijos, kai pasitelkus socialinius tinklus stengiamasi kontroliuoti politinį naratyvą ir radikalizuoti, pritraukti ir nukreipti pakaitinius veikėjus. Žr. JOIN(2016) 18.

¹² Išsami priemonių apžvalga pateikta Komunikate dėl saugios ir sąžiningos Europos Parlamento rinkimų užtikrinimo, COM(2018) 637 *final*.

sąžiningus Europos Parlamento rinkimus, ir rekomendavo prireikus taikyti sankcijas, be kita ko, už neteisėtą asmens duomenų naudojimą siekiant daryti įtaką rinkimų rezultatams¹³. Be to, būtina, kad valstybės narės skubiai imtųsi veiksmų savo rinkimų sistemų ir infrastruktūros vientisumui išsaugoti ir išbandyti prieš Europos Parlamento rinkimus.

Dezinformacijos kampanijos, ypač tos, kurias vykdo trečiosios valstybės, dažnai yra vienas iš hibridinio karo¹⁴ frontų, panašiai kaip kibernetiniai išpuoliai ir įsilaužimas į tinklus¹⁵. Esama įrodymų, kad užsienio valstybių subjektai vis dažniau taiko dezinformacijos strategijas, kad galėtų daryti įtaką visuomenės diskusijoms, kurstyti nesutarimus ir kištis į demokratinį sprendimų priėmimo procesą. Šios strategijos nukreiptos ne tik prieš valstybes nares, bet ir prieš rytines bei pietines kaimynines šalis partneres, taip pat šalis partneres Artimuosiuose Rytuose ir Afrikoje.

Gauta pranešimų apie vykstant keletui rinkimų ir referendumų Europos Sąjungoje Rusijos šaltinių sukurptą ir (arba) paskleistą dezinformaciją¹⁶. Surinkta daug faktų apie dezinformacijos kampanijas, susijusias su karu Sirijoje¹⁷, MH 17 reisui skridusio orlaivio numušimu Rytų Ukrainoje¹⁸ ir cheminių ginklų naudojimu per išpuolį Solsberyje¹⁹.

2. DEZINFORMACIJA: GRĖSMIŲ SUPRATIMAS IR EUROPOS REAGAVIMO STIPRINIMAS

Dezinformacija yra kintanti grėsmė ir norint ją pašalinti reikia nuolat reaguoti į atitinkamus veikėjus, veiksmus, vektorius, priemones, metodus, prioritetinius adresatus ir poveikį. Kai kurias formas, ypač valstybių kurtą dezinformaciją, analizuoja ES hibridinių grėsmių analizės ir informavimo centras, bendradarbiaudamas su Europos išorės veiksmų tarnybos strateginės komunikacijos darbo grupėmis ir remiamas valstybių narių tarnybų.

Dezinformacijos šaltiniai gali būti vidiniai, t. y. valstybių narių vidaus subjektai, ar išoriniai, įskaitant valstybinius (ar vyriausybinių remiamus) ir nevalstybinius subjektus. Ataskaitose²⁰ nurodoma, kad dezinformavimo ir įtakos priemonių imasi daugiau kaip 30 šalių, be kita ko,

¹³ Šios sankcijos papildo Bendrajame duomenų apsaugos reglamente (Reglamentas 2016/679) numatytas sankcijas.

¹⁴ „Bendra kovos su mišriomis grėsmėmis sistema. Europos Sąjungos atsakas“, JOIN(2016) 18 *final*.

¹⁵ Prie tokių kibernetinių išpuolių gali būti priskirtas tikslinis įsibrovimas siekiant surinkti neskelbtiną informaciją ir paskui galbūt ją nutekinti arba nutekinti sumaišius su klastotėmis, socialinių tinklų paskyrų perėmimas, botų palaikomos socialinių tinklų paskyros ir informacinių technologijų sistemų, pavyzdžiui, transliuotojų ar rinkimų komisijų, veiklos sutrikdymas.

¹⁶ Žr., pvz., Politikos planavimo štabo ir Prancūzijos strateginių tyrimo instituto ataskaitą https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/information_manipulation_rvb_cle838736.pdf.

¹⁷ Cheminio ginklo uždraudimo organizacijos 17 valstybių narių bendras pareiškimas dėl cheminių išpuolių Dumoje (Sirija) <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/manipulation-of-information/article/syria-chemical-attacks-in-douma-7-april-joint-statement-by-france-and-16-other>.

¹⁸ Dezinformacijos apie MH 17 klausimu žr. Strateginės komunikacijos Rytų kaimynystės šalyse darbo grupės dokumentus <https://euvsdisinfo.eu/mh17-time-is-running-out-for-disinformation/> ir <https://euvsdisinfo.eu/flight-mh-17-three-years-on-getting-the-truth-out-of-eastern-ukraine/>, taip pat Jungtinės tyrimų grupės pareiškimą <https://www.om.nl/onderwerpen/mh17-crash/@104053/reaction-jit-to/>.

¹⁹ <https://euvsdisinfo.eu/timeline-how-russia-built-two-major-disinformation-campaigns/>
Rusijos kibernetinio išpuolio prieš Cheminio ginklo uždraudimo organizaciją Hagoje klausimu žr. <https://www.government.nl/latest/news/2018/10/04/netherlands-defence-intelligence-and-security-service-disrupts-russian-cyber-operation-targeting-opcw>.

²⁰ Žr. <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/freedom-net-2017>.

savo krašte. Vis didesnę susirūpinimą visoje Sąjungoje kelia valstybių narių viduje esančių subjektų skleidžiama dezinformacija. Sąjungoje taip pat gauta žinių apie atvejus, kai dezinformaciją skleidė nevalstybiniai subjektai, pavyzdžiui, dėl skiepų²¹. Kalbant apie išorės subjektus, daugeliu atvejų gijos aiškiai veda į Rusijos Federaciją. Tačiau kitos trečiosios šalys taip pat naudoja dezinformacijos strategijas ir greitai perima Rusijos Federacijos taikomus metodus.

ES hibridinių grėsmių analizės ir informavimo centro duomenimis, didžiausią grėsmę ES kelia Rusijos Federacijos dezinformacija²². Ji sisteminga, paremta dideliais ištekiais ir daug didesnio masto nei kitų šalių dezinformacija. Vertinant Rusijos dezinformacijos koordinavimą, taikinių lygį ir strategines pasekmes, ji yra dalis platesnio masto hibridinės grėsmės, kuriai naudojamos įvairios priemonės, svertai, taip pat ir nevalstybiniai subjektai.

Tikėtina, kad nuolatinės kryptingos dezinformacijos kampanijos prieš Sąjungą, jos institucijas ir politiką suintensyvės artėjant 2019 m. Europos Parlamento rinkimams. **Todėl siekiant apsaugoti Sąjungą, jos institucijas ir piliečius nuo dezinformacijos reikia nedelsiant imtis tiesioginių veiksmų.**

Socialiniai tinklai tapo svarbia dezinformacijos skleidimo terpe, ir kai kuriais atvejais, pvz., „Cambridge Analytica“, dezinformacijos turinys peršamas konkreitiems naudotojams, kurie nustatomi be leidimo gavus asmens duomenis ir be leidimo jais naudojantis, ir taip galiausiai siekiama daryti įtaką rinkimų rezultatams. Iš naujausių duomenų matyti, kad dezinformacijai skleisti vis dažniau naudojamos asmeninių žinučių platformos²³. Be kita ko, vykdomos vaizdo įrašų manipuliacijos (vadinamosios sintetinės vaizdakaitos, angl. deep fakes) ir klastojami oficialūs dokumentai; naudojama internetinė automatizuota programinė įranga („botai“), kurios paskirtis – socialiniuose tinkluose platinti nesantaiką kurstantį turinį ir kaitinti diskusijas; trolių išpuoliai prieš socialinių tinklų paskyras ir informacijos vagystės. Be to, daugelyje regionų didelę reikšmę tebeturi tradiciškesnės priemonės, tokios kaip televizija, laikraščiai, interneto svetainės ir grandininiai e. laiškai. Naudojamos priemonės ir metodai kinta sparčiai, todėl **taip pat sparčiai turi būti pritaikomas atsakas.**

Sąjunga ne tik imasi veiksmų valstybėse narėse ir visoje Sąjungoje, bet ir yra labai suinteresuota dirbti su partneriais trijuose prioritetiniuose regionuose – Sąjungos rytinėmis bei pietinėmis kaimyninėmis šalimis ir Vakarų Balkanų šalimis. Dezinformacijos, platinamos Sąjungos kaimyninėse šalyse, atskleidimas papildo kovą su šia problema Sąjungoje.

Siekdama spręsti šį klausimą ir parengti reagavimo strategijas, **Europos išorės veiksmų tarnyba įsteigė specialias strateginės komunikacijos darbo grupes** ir į jas subūrė atitinkamas kalbas mokančių ir reikiamų žinių turinčių ekspertų. Jos glaudžiai bendradarbiauja su Komisijos tarnybomis, kad komunikacija regionuose vyktų koordinuotai ir nuosekliai.

Remiantis 2015 m. birželio 22 d. patvirtintu Strateginės komunikacijos veiksmų planu, Strateginės komunikacijos Rytų kaimynystės šalyse darbo grupė įgaliojama veikti trimis kryptimis: i) rytinėse kaimyninėse šalyse vykdyti veiksmingą komunikaciją ir supažindinti su

²¹ Žr. COM(2018) 245 ir COM(2018) 244.

²² Rusijos karinėje doktrinoje aiškiai pripažįstama, kad informacinis karas yra vienas jos veiklos barų: <https://www.rusemb.org.uk/press/2029>.

²³ Oksfordo universiteto duomenimis, šiais metais mažiausiai dešimtyje šalių surengtos dezinformacijos kampanijos naudojantis tiesioginių žinučių platformomis.

Sąjungos politika; ii) stiprinti bendrą žiniasklaidos aplinką rytinėse kaimyninėse šalyse ir valstybėse narėse, be kita ko, remiant žiniasklaidos laisvę ir stiprinant nepriklausomą žiniasklaidą, ir iii) stiprinti Sąjungos pajėgumus siekiant, kad ji galėtų geriau prognozuoti Rusijos Federacijos dezinformaciją, su ja susitvarkyti ir duoti jai atkirtį. Atsižvelgdama į 2015 m. gruodžio mėn. ir 2017 m. birželio mėn. Tarybos išvadas, Europos išorės veiksmų tarnyba įsteigė dvi papildomas darbo grupes: Vakarų Balkanų darbo grupę²⁴, kuri imsis to regiono klausimų, ir Pietų darbo grupę²⁵, atsakingą už Artimųjų Rytų, Šiaurės Afrikos ir Persijos įlankos regiono šalis.

Nuo pat įsteigimo Strateginės komunikacijos Rytų kaimynystės šalyse darbo grupė vykdė veiksmingą komunikaciją Sąjungos politikos klausimais rytinėse kaimyninėse šalyse, dažniausiai per kampanijas. Be to, Strateginės komunikacijos Rytų kaimynystės šalyse darbo grupė užfiksavo, išanalizavo ir paskelbė daugiau kaip 4 500 Rusijos Federacijos vykdytos dezinformacijos atvejų: atskleisti įvairūs dezinformacijos naratyvai, gerintas suvokimas apie dezinformacijos kampanijų priemones, metodus ir ketinimus, ir jie iškelti į dienos šviesą. Ji daugiausia dėmesio skiria Rytų partnerystės šalims ir Rusijos vidaus bei tarptautinei žiniasklaidai ir stengiasi, remdamasi surinktais įrodymais, atskleisti tendencijas, naratyvus ir naudojamus metodus bei kanalus ir apie juos plačiau informuoti.

Todėl Strateginės komunikacijos Rytų kaimynystės šalyse darbo grupės įgaliojimai turėtų būti pratęsti, o kitų dviejų strateginės komunikacijos darbo grupių (Vakarų Balkanų ir Pietų) įgaliojimai turėtų būti peržiūrėti atsižvelgiant į augantį dezinformacijos veiksmų šiuose regionuose mastą ir reikšmę, taip pat į poreikį didinti informuotumą apie dezinformacijos poveikį.

3. VEIKSMAI, KURIAIS SIEKIAMA KOORDINUOTI SĄJUNGOS ATSAKĄ Į DEZINFORMACIJĄ

Reaguojant į dezinformaciją reikia politinio ryžto ir vieningų veiksmų, kurių imtųsi visos valdžios institucijos, įskaitant su hibridinėmis grėsmėmis kovojančius subjektus, kibernetinio saugumo, žvalgybos ir strateginės komunikacijos bendruomenes, duomenų apsaugos, rinkimų, teisėsaugos ir žiniasklaidos priežiūros institucijas. Veikti reikėtų glaudžiai bendradarbiaujant su bendraminčiais partneriais visame pasaulyje. Tam reikia, kad glaudžiai bendradarbiautų Sąjungos institucijos, valstybės narės, pilietinė visuomenė ir privatusis sektorius, ypač interneto platformos.

Šiame veiksmų plane aprašytas koordinuotas atsakas į dezinformaciją yra grindžiamas keturiais užmojais:

- i) gerinti Sąjungos institucijų gebėjimus aptikti, analizuoti ir atskleisti dezinformaciją;
- ii) stiprinti koordinuotą ir bendrą atsaką į dezinformaciją;
- iii) įtraukti privatųjį sektorių į kovą su dezinformacija;
- iv) didinti informuotumą ir visuomenės atsparumą.

1 UŽMOJIS: SĄJUNGOS INSTITUCIJŲ GEBĖJIMŲ APTIKTI, ANALIZUOTI IR ATSKLEISTI DEZINFORMACIJĄ GERINIMAS

²⁴ 2015 m. gruodžio 15 d. Tarybos išvados dėl plėtros, stabilizacijos ir asociacijos proceso.

²⁵ 2017 m. birželio 19 d. Tarybos išvados dėl kovos su terorizmu.

Siekiant veiksmingai kovoti su dezinformacijos grėsme, būtina sustiprinti Europos išorės veiksmų tarnybos strateginės komunikacijos darbo grupes, Sąjungos delegacijas ir ES hibridinių grėsmių analizės ir informavimo centrą – suteikti jiems papildomų specialistų, pvz., duomenų gavybos ir analizės ekspertų, kurie galėtų apdoroti atitinkamus duomenis. Taip pat svarbu užsakyti papildomų žiniasklaidos stebėjimo paslaugų, kurios apimtų daugiau šaltinių ir kalbų, ir papildomų mokslinių ir analitinių tyrimų apie dezinformacijos skverbtį ir poveikį. Be to, reikia investuoti į analitines priemones, tokias kaip speciali programinė įranga, kuri rinktų, tvarkytų ir telktų didžiulius skaitmeninių duomenų kiekius.

Europos išorės veiksmų tarnybos strateginės komunikacijos darbo grupės bus stiprinamos dviem etapais.

Artimiausiu metu strateginės komunikacijos biudžetas 2019 m. turėtų padidėti daugiau nei du kartus²⁶ ir, artėjant Europos Parlamento rinkimams, bus papildyta ne mažiau kaip 11 šio biudžeto pozicijų. Vidutinės trukmės laikotarpiu²⁷ strateginės komunikacijos grupėms, ES hibridinių grėsmių analizės ir informavimo centro būstinei ir delegacijoms kaimyninėse šalyse bus prašoma papildomų etatų (nuolatinių pareigūnų), kad per kitus dvejus metus darbuotojų skaičius iš viso padidėtų 50–55.

Komisijos tarnybos ir Europos išorės veiksmų tarnyba toliau sieks sinergijos, pavyzdžiui, dalydamosi priemonėmis arba rengdamos komunikacijos kampanijas.

Kovos su dezinformacija pagrindas yra grėsmių analizė ir žvalgybos vertinimai. Siekiant analizuoti kintančius dezinformacijos kampanijų požymius reikėtų visapusiškai naudotis Žvalgybos ir situacijų centro praktine patirtimi.

Kovodamos su dezinformacija, strateginės komunikacijos darbo grupės glaudžiai bendradarbiaus su atitinkamomis Sąjungos delegacijomis ir Komisija. Visų pirma, jos bendradarbiaus su kovai su dezinformacija skirtu Komisijos vidaus tinklu²⁸, įsteigtu priėmus Komunikatą dėl kovos su internetine dezinformacija.

Valstybės narės turėtų papildyti ir remti Sąjungos institucijų veiksmus: padidinti nacionalinius pajėgumus ir remti būtiną Sąjungos institucijų išteklių didinimą.

1 veiksmas: turėdama omenyje 2019 m. Europos Parlamento rinkimus ir ilgesnio laikotarpio perspektyvą, vyriausioji įgaliotinė, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, stiprins strateginės komunikacijos darbo grupes ir Sąjungos delegacijas – skirs papildomų darbuotojų ir aprūpins naujomis priemonėmis, kurių reikia norint dezinformacijos veiksmus aptikti, analizuoti ir atskleisti. Kai tinka, valstybės narės taip pat turėtų išplėsti šios srities nacionalinius pajėgumus ir pritarti būtinam strateginės komunikacijos darbo grupių ir Sąjungos delegacijų išteklių didinimui.

²⁶ Dabartinėse diskusijose dėl 2019 m. biudžeto jį numatoma padidinti nuo 1,9 mln. EUR 2018 m. iki 5 mln. EUR 2019 m.

²⁷ Iš dalies pakeičiant 2019 m. biudžetą ir (arba) pasiūlyme dėl 2020 m. biudžeto.

²⁸ Šį tinklą sudaro Komisijos generalinių direktoratų ir atstovybių atstovai. Be to, Komisija su Europos išorės veiksmų tarnyba ir Europos Parlamentu neseniai sudarė darbo grupę, skirtą kovai su dezinformacija artėjant Europos Parlamento rinkimams.

2 veiksmas: vyriausioji įgaliotinė persvarstys strateginės komunikacijos Vakarų Balkanuose ir Pietų šalyse darbo grupių įgaliojimus, kad jos galėtų veiksmingai spręsti dezinformacijos šiuose regionuose problemą.

2 UŽMOJIS: KOORDINUOTO BENDRO ATSAKO Į DEZINFORMACIJĄ STIPRINIMAS

Dezinformaciją aptikti, ją analizuoti ir į ją reaguoti ypač svarbu pirmosiomis valandomis po jos paskelbimo. Todėl bus sukurta **skubaus perspėjimo sistema, leisianti realiuoju laiku įspėti apie dezinformacijos kampanijas** per specialią technologinę infrastruktūrą. Ji palengvins dalijimąsi duomenimis ir vertinimą, kad taptų įmanomas bendras padėties suvokimas, koordinuotas priskyrimas ir reagavimas, o laikas ir ištekliai būtų naudojami efektyviai.

Siekiant sukurti skubaus perspėjimo sistemą, **kiekviena valstybė narė pagal savo institucinę struktūrą turėtų paskirti ryšių palaikymo centrą, kuris, pageidautina, būtų priskirtas strateginės komunikacijos padaliniais**. Šis ryšių palaikymo centras turėtų informuoti apie perspėjimą visas kitas atitinkamas nacionalines valdžios institucijas, taip pat Komisiją ir Europos išorės veiksmų tarnybą ir užtikrinti jų tarpusavio koordinavimą. Ši nuostata nedaro poveikio esamai nacionalinių institucijų kompetencijai, numatytai Sąjungos ir (arba) nacionalinės teisės aktuose arba kitose šio veiksmų plano dalyse. Kai dezinformacija taikomasi į rinkimus ar valstybių narių demokratinių institucijų veikimą, nacionaliniai ryšių palaikymo centrai turėtų glaudžiai bendradarbiauti su nacionaliniais rinkimų tinklais²⁹. Šiuo atveju skubaus perspėjimo sistemos darbo rezultatais reikėtų pasidalyti su Europos bendradarbiaujamuoju rinkimų tinklu³⁰, visų pirma siekiant keistis informacija apie grėsmes, susijusias su rinkimais, ir padėti taikyti galimas sankcijas. Interneto platformos, siekiamos laiku pateikti aktualią informaciją, turėtų bendradarbiauti su skubaus perspėjimo sistemai priklausančiais ryšių palaikymo centrais, ypač rinkimų laikotarpiams.

Skubaus perspėjimo sistema turėtų būti glaudžiai susieta su esamais visą parą veikiančiais pajėgumais, tokiais kaip Reagavimo į nelaimes koordinavimo centras³¹ ir Europos išorės veiksmų tarnybos situacijų kabinetas³². Keistis informacija taip pat būtų galima pasitelkiant Žvalgybos ir situacijų centro ES hibridinių grėsmių analizės ir informavimo centrą ir atitinkamas Tarybos darbo grupes. Komisija ir vyriausioji įgaliotinė užtikrins, kad informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais būtų reguliariai keičiamasi su pagrindiniais partneriais, įskaitant G 7 ir Šiaurės Atlanto sutarties organizaciją.

²⁹ Žr. Rekomendaciją dėl rinkimų srities bendradarbiavimo tinklų, skaidrumo internete ir apsaugos nuo kibernetinių incidentų ir kovos su dezinformacija kampanijų vykstant Europos Parlamento rinkimams (C(2018) 5949). Šiuose tinkluose dalyvaus nacionalinės rinkimų institucijos, audiovizualinės žiniasklaidos reguliavimo institucijos, kibernetinio saugumo ir duomenų apsaugos institucijos, taip pat atitinkamos ekspertų grupės, pavyzdžiui, nagrinėjančios gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis klausimus. Kartu su Sąjungos institucijomis jos sudaro Europos rinkimų tinklą. Europos rinkimų tinklas pirmą kartą susirinks 2019 m. sausio mėn.

³⁰ Įsteigtas pagal 2018 m. rugsėjo 12 d. rekomendaciją.

³¹ Reagavimo į nelaimes koordinavimo centras įsteigtas pagal Sprendimo 1313/2013/ES dėl Sąjungos civilinės saugos mechanizmo 7 straipsnį.

³² Situacijų kabinetas yra nuolatinis budintysis Europos išorės veiksmų tarnybos padalinys, kuris stebi esamą padėtį visame pasaulyje ir padeda ją suprasti. Jis yra ES žvalgybos ir situacijų centro dalis ir visiems atitinkamiems Europos institucijų suinteresuotiesiems subjektams atlieka informacijos apie padėtį tarpininko funkciją.

Norint kovoti su dezinformacija ir nuo jos atgrasyti, be kita ko, su Sąjungos reikalais ir politika susijusiais dezinformacijos atvejais, būtina skubiai reaguoti vykdant faktais pagrįstą veiksmingą komunikaciją. Tai svarbu siekiant puoselėti atviras demokratiškas diskusijas, kuriose nebūtų manipuliacijų, be kita ko, artėjant Europos Parlamento rinkimams. Sąjungos institucijoms³³ ir valstybėms narėms reikia gerinti reagavimo ir veiksmingos komunikacijos gebėjimus Komisija jau padidino komunikacijai pagerinti skirtą finansavimą: veiksmai bus įgyvendinami naudojantis regioninėmis komunikacijos programomis, be kita ko, Sąjungos kaimyninėse šalyse ir pasitelkiant Sąjungos delegacijas. Visos Sąjungos institucijos aktyviai vykdo komunikaciją Europos veiksmų ir Sąjungos politikos klausimais. Ypač Komisijos atstovybės ir Europos Parlamento informacijos biurai valstybėse narėse labai prisideda prie to, kad būtų skleidžiama prie vietos aplinkybių pritaikyta informacija, be kita ko, taikydami specialias mitų paneigimo ir faktų sklaidos priemones³⁴.

Turėtų būti toliau stiprinamas valstybių narių ir Sąjungos institucijų bendradarbiavimas, ypač keitimosi informacija, bendro mokymosi, informuotumo didinimo, iniciatyvaus pranešimų siuntimo ir mokslinių tyrimų klausimais. Siekdamas gerinti informuotumą apie padėtį ir atitinkamus reagavimo gebėjimus, valstybės narės ir Sąjungos institucijos turi daugiau dalytis žvalgybos informacija. Iniciatyvi ir objektyvi komunikacija apie Sąjungos vertybes ir politikos sritis yra ypač veiksminga, kai ją tiesiogiai vykdo valstybės narės. Šiuo tikslu Komisija ir vyriausioji įgaliotinė ragina valstybės nares aktyviau tęsti komunikaciją ir ginti dezinformacijos kampanijų taikinyje atsiduriančias Europos Sąjungą bei jos institucijas.

3 veiksmas: iki 2019 m. kovo mėn. Komisija ir vyriausioji įgaliotinė, bendradarbiaudamos su valstybėmis narėmis, sukurs skubaus perspėjimo apie dezinformacijos kampanijas sistemą, palaikydamos glaudžius ryšius su esamais tinklais, Europos Parlamentu, taip pat su Šiaurės Atlanto sutarties organizacija ir G 7 greitojo reagavimo mechanizmo grupe.

4 veiksmas: artėjant Europos Parlamento rinkimams, Komisija, bendradarbiaudama su Europos Parlamentu, aktyviau vykdys komunikacinę veiklą, susijusią su Sąjungos vertybėmis ir politika. Valstybės narės turėtų gerokai aktyviau vykdyti komunikaciją Sąjungos vertybių ir politikos temomis.

5 veiksmas: Komisija ir vyriausioji įgaliotinė, bendradarbiaudamos su valstybėmis narėmis, stiprins strateginę komunikaciją Sąjungos kaimyninėse šalyse.

3 UŽMOJIS: PRIVAČIOJO SEKTORIAUS ĮTRAUKIMAS Į KOVĄ SU DEZINFORMACIJA

Interneto platformos, reklamuotojai ir reklamos pramonė atlieka labai svarbų vaidmenį kovojant su dezinformacijos problema, nes jos mastas yra tiesiogiai susijęs su platformų galimybėmis sustiprinti, nukreipti ir skleisti dezinformuojančius piktavalių subjektų pranešimus. Kadangi praeityje joms nepavyko susidoroti su šia problema, 2018 m. balandžio mėn. Komisija paragino jas dėti daugiau pastangų. Tokiomis aplinkybėmis 2018 m. rugsėjo

³³ Komisijoje svarbią funkciją – pasisakyti siekiant paneigti žiniasklaidos pranešimuose pasirodžiusias klaidas – ir toliau atliks Komisijos narių kolegijos nariai, Atstovo spaudai tarnyba ir Komisijos atstovybės.

³⁴ Keletas Komisijos atstovybių parengė vietai pritaikytas dezinformacijos demaskavimo priemones, pvz., „Décodeurs de l'Europe“ Prancūzijoje, „UE vero Fo“ Italijoje, „Euromyty.sk“ Slovakijoje ir mitus apie ES sklaidančių karikatūrų konkursą Austrijoje ir karikatūrų seriją Rumunijoje.

26 d. paskelbtas Kovos su dezinformacija praktikos kodeksas³⁵. Praktikos kodeksą pasirašiusios pagrindinės interneto platformos įsipareigojo iki 2019 m. Europos Parlamento rinkimų vykdyti konkrečius veiksmus.

Komisija ragina visas Praktikos kodeksą pasirašiusias organizacijas greitai ir veiksmingai ES mastu įgyvendinti kodekse numatytus veiksmus ir procedūras pirmiausia imantis skubių veiksmų, kurie svarbūs siekiant užtikrinti, kad 2019 m. Europos Parlamento rinkimai vyktų be trukdžių. Visų pirma didelės interneto platformos turėtų nedelsdamos i) užtikrinti reklaminių pranešimų patikrą ir politinės reklamos skaidrumą, veiksmingai ir rūpestingai tikrindamos rėmėjų tapatybę, ii) ištrinti jų paslaugomis besinaudojančias netikrų vartotojų paskyras ir iii) nustatyti automatizuotus botus ir atitinkamai juos ženklinėti. Interneto platformos taip pat turėtų bendradarbiauti su nacionalinėmis garso ir vaizdo reguliavimo institucijomis ir nepriklausomais faktų tikrintojais bei tyrėjais, kad galėtų aptikti ir pažymėti dezinformacijos kampanijas, ypač rinkimų laikotarpiais, ir užtikrinti, kad turinys su patikrintais faktais būtų labiau matomas ir sklįstų plačiau.

Komisija, padedama Europos audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų reguliavimo institucijų grupės (ERGA)³⁶, stebės, kaip pasirašiusieji Praktikos kodeksą vykdo įsipareigojimus, ir reguliariai informuos, ar ir koku mastu juos vykdo atskiros platformos. Kad būtų galima vykdyti veiksmingą visapusišką stebėseną, platformos turėtų iki šių metų pabaigos pateikti Komisijai naujausią išsamią informaciją apie veiksmus, kurių jos ėmėsi, kad įvykdytų šiuos įsipareigojimus. Komisija šią informaciją paskelbs 2019 m. sausio mėn. Platformos taip pat turėtų pateikti išsamią informaciją, be kita ko, atsakydamos į konkrečias Komisijos užklausas, apie tai, kaip jos nuo 2019 m. sausio mėn. reguliariai vykdo įsipareigojimus, kad būtų galima kryptingai stebėti, kaip kodekso laikomasi prieš Europos Parlamento rinkimus. Ši informacija taip pat bus paskelbta.

Be to, Praktikos kodekse numatoma, kad po dvylikos mėnesių pasirašiusieji subjektai pateiks išsamią ataskaitą. Šių ataskaitų duomenys ir informacija turėtų būti išsamūs, kad Komisija galėtų atlikti nuodugną vertinimą. Jomis remdamasi ir **padedama nepriklausomų ekspertų ir ERGA, Komisija įvertins bendrą Praktikos kodekso veiksmingumą**. Komisija taip pat gali prašyti Europos garso ir vaizdo stebėjimo centro pagalbos.

Komisija pažymi, kad bendras kodekso veiksmingumas priklauso nuo to, ar jį plačiai taikys interneto platformos ir interneto reklamos sektorius. Todėl ji ir kitus svarbius suinteresuotuosius subjektus ragina laikytis kodekso.

³⁵ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>. Spalio 16 d. pirmosios kodeksą pasirašiusios organizacijos pateikė oficialius pritarimo kodeksui dokumentus. Juose nurodyta, kokių konkrečių įsipareigojimų laikysis kiekviena pasirašiusioji organizacija, ir pateikiamos lentelės su jos atitinkamos geriausios praktikos pavyzdžiais bei veiksmų tvarkaraščiais, pagal kuriuos kodeksas bus įgyvendinamas visoje ES. Pirmoje pasirašiusiųjų grupėje – pagrindinės interneto platformos („Facebook“, „Google“, „Youtube“, „Twitter“), programinės įrangos tiekėjai („Mozilla“), reklamuotojai ir nemažai interneto platformoms ir reklamos sektoriui atstovaujančių prekybos asociacijų. Praktikos kodeksas turėtų padėti sukurti skaidresnę, patikimesnę ir atskaitingesnę interneto ekosistemą ir apsaugoti naudotojus nuo dezinformacijos.

³⁶ Europos audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų reguliavimo įstaigų grupę sudaro visos atitinkamos visų valstybių narių reguliavimo institucijos. Ji teikia technines konsultacijas Komisijai keliose su direktyvos taikymu susijusiose srityse, palengvina nacionalinių reguliavimo institucijų ir (arba) įstaigų tarpusavio bendradarbiavimą ir jų bendradarbiavimą su Komisija. Persvarstytoje Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvoje šiai grupei numatyta dar didesnė įtaka, visų pirma dalijimosi vaizdo įrašais platformų atžvilgiu.

6 veiksmas: Komisija užtikrins, kad Praktikos kodekso įgyvendinimas nuolat būtų atidžiai stebimas. Prireikus, ypač artėjant Europos Parlamento rinkimams, Komisija sieks, kad kodekso būtų laikomasi nevangiai ir veiksmingai. Po pirmųjų dvylikos kodekso taikymo mėnesių Komisija atliks išsamų vertinimą. Jei Praktikos kodekso įgyvendinimas ir poveikis būtų nepatenkinami, Komisija gali pasiūlyti tolesnių veiksmų, įskaitant reguliuojamojo pobūdžio veiksmus.

4 UŽMOJIS: INFORMUOTUMO IR VISUOMENĖS ATSPARUMO DIDINIMAS

Didesnis visuomenės sąmoningumas labai padeda didinti visuomenės atsparumą dezinformacijos keliamoms grėsmėms. Pirmiausia reikia geriau suprasti dezinformacijos šaltinius ir su ja susijusius ketinimus, priemones ir siekius, taip pat mūsų pačių pažeidžiamumą. Patikima mokslinė metodika galėtų padėti nustatyti, kas labiausiai pažeidžiama visose valstybėse narėse³⁷. Labai svarbu suprasti, kaip ir kodėl piliečiai, kartais ištisos bendruomenės, susižavi dezinformacijos naratyvais, ir suformuluoti, kaip visapusiškai reaguoti į šį reiškinį.

Siekiant didinti atsparumą taip pat reikia rengti specializuotus mokymus, viešas konferencijas ir diskusijas, taip pat kitų formų bendrą žiniasklaidos atstovų mokymąsi. Be to, reikia suteikti galių visiems visuomenės segmentams, visų pirma gerinti piliečių gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis, kad jie suprastų, kaip aptikti dezinformaciją ir nuo jos apsiginti.

Norint duoti visapusišką atkirtį dezinformacijai turi aktyviai įsitraukti pilietinė visuomenė. **Komunikate ir rekomendacijoje³⁸, kurie yra saugių ir sąžiningų Europos Parlamento rinkimų užtikrinimo dokumentų rinkinio (Rinkimų dokumentų rinkinys) dalis, valstybės narės ragintos bendrauti su žiniasklaida, interneto platformomis, informacinių technologijų paslaugų teikėjais ir kt., kad būtų didinamas informuotumas ir taip didėtų rinkimų skaidrumas ir stiprėtų pasitikėjimas rinkimų procesais.** Rengiantis Europos Parlamento rinkimams, šioje srityje reikia aktyvaus valstybių narių dalyvavimo ir tolesnių veiksmų.

Nepriklausomiems faktų tikrintojams ir mokslininkams tenka labai svarbus vaidmuo – jie padeda suprasti dezinformaciją palaikančias struktūras ir mechanizmus, nuo kurių priklauso jos sklaidos internete forma. Be to, jų veikla didina informuotumą apie įvairias dezinformacijos grėsmes ir gali prisidėti prie jų neigiamo poveikio mažinimo. Būtina stiprinti jų gebėjimus nustatyti ir atskleisti dezinformacijos grėsmes ir palengvinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą. Remiantis Komunikate dėl kovos su internetine dezinformacija nurodytų veiksmų vykdymo patirtimi reikia stiprinti nacionalines daugiadisciplines grupes, į kurias susibūrę specialiųjų žinių apie vietos informacinę aplinką turintys nepriklausomi faktų tikrintojai ir akademinėi bendruomenei priklausantys mokslininkai. Todėl reikia valstybių narių paramos ir bendradarbiavimo, kad Europos faktų tikrintojų tinklo darbui būtų sudarytos palankesnės sąlygos visiškai išsaugant faktų tikrinimo ir mokslinių tyrimų veiklos

³⁷ Šie metodai galėtų būti toliau svarstomi įgyvendinant Žiniasklaidos pliuralizmo observatorijos projektą, kurį bendrai finansuoja Europos Sąjunga ir vykdo Žiniasklaidos pliuralizmo ir žiniasklaidos laisvės centras Florencijoje.

³⁸ Žr. Komisijos rekomendaciją dėl rinkimų srities bendradarbiavimo tinklų, skaidrumo internete ir apsaugos nuo kibernetinių incidentų ir kovos su dezinformacija kampanijų vykstam Europos Parlamento rinkimams, C(2018) 5949.

nepriklausomumą. Komisija pagal Europos infrastruktūros tinklų programą³⁹ finansuos skaitmeninę platformą, palaikysiančią glaudžius ryšius su nepriklausomomis nacionalinėmis daugiadisciplinėmis grupėmis.

Siekdama didinti visuomenės sąmoningumą ir atsparumą Komisija aktyviau vykdys savo įsipareigojimą dėl gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir tęs dabartinius tam skirtus veiksmus, kad Sąjungos piliečiai taptų pajėgesni geriau atpažinti dezinformaciją ir į ją reaguoti⁴⁰. Valstybės narės turėtų sparčiai įgyvendinti peržiūrėtos Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos nuostatas⁴¹, kuriose jų reikalaujama skatinti įgyti gebėjimų naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir juos plėtoti.

Pasiūlyme dėl programos „Europos horizontas“ Komisija pasiūlė finansuoti naujų priemonių, kurios padėtų geriau suprasti internetinę dezinformaciją ir su ja kovoti, plėtrą⁴². Kai tinka, Komisija taip pat remia informavimo kampanijas, kurių tikslas – didinti vartotojų informuotumą apie naujausias technologijas, pvz., sintetinę vaizdakaitą.

Nepriklausomos žiniasklaidos darbas labai padeda veikti demokratinėi visuomenei. Todėl Komisija⁴³ toliau remia nepriklausomą žiniasklaidą ir tiriamąją žurnalistiką, nes jos padeda dezinformaciją ištraukti į dienos šviesą. Be to, kaimyninėse šalyse Komisija toliau vykdys specialias su žiniasklaidos rėmimu ir profesionalumo didinimu susijusias programas, be kita ko, skirdama finansinę paramą⁴⁴.

7 veiksmas: turėdamos omeny 2019 m. Europos Parlamento rinkimus, taip pat ilgalaikę perspektyvą Komisija ir vyriausioji įgaliotinė, bendradarbiaudamos su valstybėmis narėmis, Sąjungos ir jos kaimyninių šalių žiniasklaidos atstovams ir viešosios nuomonės formuotojams rengs tikslines visuomenės informavimo ir mokymo programas, kad būtų ugdomas suvokimas apie neigiamą dezinformacijos poveikį. Siekiant visapusiškai reaguoti į dezinformaciją, toliau bus remiamas nepriklausomų žiniasklaidos priemonių darbas, kokybiška žurnalistika ir dezinformacijos moksliniai tyrimai.

8 veiksmas: valstybės narės, bendradarbiaudamos su Komisija, turėtų padėti sukurti nepriklausomas faktų tikrintojų ir mokslininkų, turinčių specialiųjų žinių apie vietos informacinę aplinką, daugiadisciplines grupes, kurios aptiktų ir atskleistų dezinformacijos kampanijas įvairiuose socialiniuose tinkluose ir skaitmeninėje žiniasklaidoje.

³⁹ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1316/2013, kuriuo sukuriamas Europos infrastruktūros tinklų priemonė ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 913/2010 bei panaikinami reglamentai (EB) Nr. 680/2007 ir (EB) Nr. 67/2010.

⁴⁰ Tokių veiksmų pavyzdžiai – Sąjungos internetinė gebėjimų naudotis žiniasklaidos priemonėmis biblioteka ir mokymosi centras, taip pat kitos gebėjimų naudotis žiniasklaida priemonės.

⁴¹ Persvarstyta Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos 33a straipsnis.

⁴² COM(2018) 435.

⁴³ Programa „Kūrybiška Europa“ (COM(2018) 438; jeigu ji bus priimta) gebėjimų naudotis žiniasklaidos priemonėmis padės stiprinti naujienų žiniasklaidos sektorių, didinti žurnalistinio turinio įvairovę ir plūralizmą, taip pat ugdyti kritišką požiūrį į žiniasklaidos turinį.

⁴⁴ Komisija finansuoja projektą „openmediahub“, kad: i) kaimyninėse šalyse gyvenantys žurnalistai įgytų nepriklausomam ir objektyviam darbui būtinų įgūdžių; ii) gerėtų redaktorių įgūdžiai ir iii) kaimyninėse šalyse stiprėtų žiniasklaidos specialistų ir žurnalistų tinklas. Vakarų Balkanuose Komisija teikia finansinę paramą, kad būtų sukurtas žurnalistų asociacijų tinklas, didėtų pasitikėjimas žiniasklaida ir stiprėtų apginti žodžio laisvę galinčios teismų sistemos. Šioje srityje Komisija taip pat remia visuomeninės žiniasklaidos priemones, naujus nepriklausomus žiniasklaidos subjektus ir žurnalistikos kokybės bei profesionalumo gerinimą.

9 veiksmas: 2019 m. kovo mėn. vykiančią gebėjimų naudotis žiniasklaidos priemonėmis savaitę numatyta, kad Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, suteiks paramą tarpvalstybiniam gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis specialistų bendradarbiavimui ir pateiks praktinių priemonių, padėsiančių visuomenei geriau naudotis žiniasklaidos priemonėmis. Valstybės narės taip pat turėtų skubiai įgyvendinti Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos nuostatas, susijusias su gebėjimu naudotis žiniasklaidos priemonėmis.

10 veiksmas: turėdamos omenyje būsimus 2019 m. Europos Parlamento rinkimus, valstybės narės turėtų imtis veiksmingų priemonių, numatytų Rinkimų dokumentų rinkinyje, ypač rekomendacijoje. Komisija atidžiai stebės, kaip įgyvendinamas dokumentų rinkinys ir, kai tinka, teiks atitinkamą paramą ir konsultacijas.

4. IŠVADOS

Dezinformacija yra didelis iššūkis Europos demokratijai ir visuomenei, ir Sąjunga turi su ja kovoti, nepažeisdama Europos vertybių ir laisvių. Dezinformacija mažina piliečių pasitikėjimą demokratija ir demokratinėmis institucijomis. Dezinformacija taip pat prisideda prie visuomenės nuomonių poliarizacijos ir trikdo demokratinius sprendimų priėmimo procesus. Ja taip pat galima naudotis siekiant pakenkti Europos integracijai. Tai gali turėti didelį neigiamą poveikį visuomenei visoje Sąjungoje, ypač artėjant 2019 m. Europos Parlamento rinkimams.

Siekiant išsaugoti demokratinį procesą ir piliečių pasitikėjimą tiek nacionalinėmis, tiek Sąjungos viešosiomis institucijomis būtina ryžtingai nusiteikus skubiai imtis veiksmų. Šiame veiksmų plane nurodyti pagrindiniai veiksmai, kaip Sąjungos institucijoms ir valstybėms narėms koordinuotai kovoti su dezinformacija. Jame taip pat nurodyta, kokių priemonių prioritetine tvarka turi imtis įvairūs subjektai prieš 2019 m. Europos Parlamento rinkimus. Valstybės narės turėtų stiprinti solidarumą ir ginti Sąjungą nuo hibridinių išpuolių, įskaitant išpuolius, kuriems naudojama dezinformacija.

Be to, ilgalaikis Sąjungos ir jos kaimyninių šalių tikslas yra tapti atsparesnėmis dezinformacijai. Todėl reikia nepaliaujamai ir tvirtai remti švietimą ir stiprinti gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis, gerinti žurnalistų darbą, padėti faktų tikrintojams, mokslininkams ir visai pilietinei visuomenei.

Todėl Komisija ir vyriausioji įgaliotinė:

- primena, kad visiems suinteresuotiems instituciniams subjektams, taip pat privačiajam sektoriui, visų pirma interneto platformoms, ir visai pilietinei visuomenei reikia imtis bendrų veiksmų siekiant veiksmingai spręsti visas įvairialypes dezinformacijos grėsmės problemas;
- ragina Europos Vadovų Tarybą patvirtinti šį veiksmų planą;
- ragina valstybės nares bendradarbiauti vykdant šiame veiksmų plane numatytus veiksmus;
- ragina visus susijusius subjektus pirmiausia įgyvendinti tuos veiksmus, kurie yra skubūs ir svarbūs artėjant 2019 m. gegužės mėn. Europos Parlamento rinkimams.